Dlaczego (nie) decydujemy się na dzieci? Raport z badań postaw prokreacyjnych młodych Polaków

Julia Baran,
Paulina Baśkiewicz,
Aleksandra Bieszkiewicz,
Oskar Bobrowski,
Helena Czwarnóg

PLAN KONSPEKTU

1. PODSTAWOWE POJĘCIA

2. WYNIKI BADAŃ DOTYCZĄCE PROBLEMATYKI BADAŃ PODEJMOWANYCH W PRACY

3. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE BADAŃ

3.1. PRZEDMIOT I CELE BADAŃ

3.2. PYTANIA BADAWCZE

3.3. METODA, TECHNIKA I NARZĘDZIE BADAŃ

3.4. ZMIENNE I WSKAŹNIKI

3.5. STRATEGIA DOBORU PRÓBY

3.6. REALIZACJA BADAŃ

3.7. STRATEGIA ANALIZY DANYCH

4. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ

5. BIBLIOGRAFIA

PODSTAWOWE POJĘCIA SOCJOLOGICZNE STOSOWANE W PRACY

Presja normatywna - w zakresie prokreacji polega na utrwalonym społecznie przekonaniu, że dorosłość oznacza obowiązek założenia rodziny i posiadania dzieci, a bezdzietność – zwłaszcza dobrowolna – bywa traktowana jako odchylenie od normy. (Szacka, 2003)

Dziecko – pojęcie wieloznaczne: prawnie i naukowo definiowane różnorodnie w zależności od kontekstu (prawo rodzinne, prawo pracy, pedagogika), zwykle obejmuje osobę będącą w fazie rozwojowej zależności od dorosłych; w polskim porządku prawnym brak jest jednej uniwersalnej definicji dziecka – różne akty prawne i dyscypliny formułują własne kryteria (np. wiek, status prawny, zakres ochrony). (Olszewski, 2011)

PODSTAWOWE POJĘCIA SOCJOLOGICZNE STOSOWANE W PRACY

Decyzje prokreacyjne - świadome (lub potencjalnie: półświadome) wybory podejmowane przez jednostki (lub pary) odnoszące się do tego, czy, kiedy i ile dzieci mieć. Decyzje te uwzględniają rozmaite zasoby, ograniczenia i oczekiwania, a nie zawsze są wyrazem „wolności wyboru" w pełnym znaczeniu, gdyż bywają determinowane przez struktury społeczne i warunki materialne. (Kotowska, 2009)

Tożsamość rodzicielska – stanowi wewnętrzne poczucie bycia rodzicem, które wiąże się z akceptacją tej roli i z jej uwewnętrznieniem w strukturze własnego Ja. (Oleś, 2011)

Bezdzietność - stan pary/małżeństwa charakteryzujący się brakiem dzieci w związku. W analizach rozróżnia się zwykle bezdzietność dobrowolną (z wyboru) i przymusową (niezależną od woli partnerów). (Komorowska, Kukawska, 2015)

WYNIKI BADAŃ DOTYCZĄCE PROBLEMATYKI BADAŃ PODEJMOWANYCH W PRACY

Analiza GUS (2024) pokazuje, że w 2023 r. w Polsce było ok. 272,5 tys. urodzeń żywych (spadek o 30% względem roku 2010), a **wskaźnik dzietności wynosi 1,16** – wyraźnie poniżej progu zastępowalności 2,1. (GUS, *Raport SDG*, 2024)

Równocześnie rośnie wiek kobiet przy pierwszym dziecku: z 22,7 lat w 1990 r. do 29,1 w 2023 r. (GUS, 2024), a udział osób 65+ zwiększył się z 12,8% do ponad 23% w tym samym okresie (GUS, 2024), co pogłębia niekorzystne tendencje demograficzne. Z badań CBOS „*Bariery zamierzeń prokreacyjnych*" (2023) wynika, że obok czynników ekonomicznych (trudna sytuacja materialna, niestabilność zatrudnienia, warunki mieszkaniowe) kluczowe są też motywy społeczne i psychologiczne (chęć niezależności); wśród osób bez planów posiadania dzieci 55% wskazuje powody osobiste, a 14% – materialne. (CBOS, 2023).

PRZEDMIOT BADAŃ

Przedmiotem badań są **postawy oraz uwarunkowania** decyzji prokreacyjnych wśród młodych dorosłych w Polsce w wieku 18-35 lat.

Freepik. (n.d.). *Business analysis research graphic concept* [Grafika]. Freepik. https://img.freepik.com/premium-vector/business-analysis-research-graphic-concept_961875-10171.jpg?w=2000

CELE BADAŃ

Główny cel:	CELEM BADAŃ JEST ROZPOZNANIE I OPISANIE, JAKIE CZYNNIKI WPŁYWAJĄ NA DECYZJĘ O POSIADANIU LUB NIEPOSIADANIU DZIECI WŚRÓD MŁODYCH DOROSŁYCH.
Cele szczegółowe:	1.ZIDENTYFIKOWANIE DOMINUJĄCYCH POSTAW ORAZ OPIS POSTAW WOBEC RODZICIELSTWA WŚRÓD MŁODYCH KOBIET I MĘŻCZYZN W WIEKU 18-35.
	2. OPIS UWARUNKOWAŃ PLANÓW PROKREACYJNYCH MŁODYCH DOROSŁYCH W WIEKU 18-35.
	3. ROZPOZNANIE CZYNNIKÓW ZACHĘCAJĄCYCH ORAZ ZNIECHĘCAJĄCYCH DO POSIADANIA DZIECI PRZEZ MŁODYCH DOROSŁYCH W WIEKU 18-35.

PYTANIA BADAWCZE

01

Jakie znaczenie mają uwarunkowania dla planów prokreacyjnych młodych dorosłych w wieku 18-35?

02

Jakie postawy przyjmują młode kobiety i młodzi mężczyźni w wieku 18-35 wobec rodzicielstwa?

03

Jakie są plany prokreacyjne młodych dorosłych i ich uwarunkowania?

04

Jakie czynniki są zachęcające, a jakie zniechęcające dla planów prokreacyjnych młodych dorosłych w wieku 18-35?

05

Czy wsparcie instytucji ma znaczenie dla planów prokreacyjnych młodych dorosłych w wieku 18-35?

06

Jak młodzi ludzie w wieku 18-35 definiują "dobry moment" na posiadanie dziecka?

07

Jakie są podobieństwa oraz różnice planów prokreacyjnych młodych kobiet i mężczyzn w wieku 18-35?

METODA, TECHNIKA I NARZĘDZIE BADAŃ

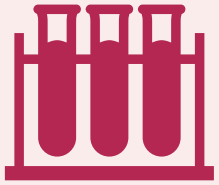

W badaniach zastosowano metodę **sondażu diagnostycznego**. Jak mówi Babbie, "Badania sondażowe mogą być zastosowane do celów opisowych, wyjaśniających i eksploracyjnych. Są one stosowane głównie w takich projektach badawczych, w których jednostkami analizy są pojedynczy ludzie." (2005:268). Metoda ta jest stosowana w **badaniach ilościowych**.

Badania zostały zrealizowane techniką **CAWI (Computer – Assisted Web Interview)**, czyli przeprowadzania wywiadów w formie elektronicznej za pomocą ankiety przygotowanej przez zespół badawczy.

Narzędziem badawczym był **kwestionariusz internetowy** zawierający: metryczkę z danymi demograficznymi, 21 pytań zamkniętych (w tym pytania jednokrotnego i wielokrotnego wyboru) oraz cztery pytania otwarte.

OPERACJONALIZACJA

ZMIENNA	WARTOŚĆ ZMIENNEJ	WSKAŹNIK
Plany prokreacyjne	Planuje w najbliższej przyszłości (do 5 lat); Planuje w najbliższej przyszłości (ponad 5 lat); Nie planuje; Niezdecydowany/a	Deklarowana chęć posiadania dzieci; Określenie czasu planowanego rodzicielstwa
Postawy wobec rodzicielstwa	Pozytywna; Ambiwalentna; Negatywna	Ocena znaczenia dzieci i rodziny; Stosunek do bezdzietności
Czynniki ekonomiczne	Dobre; Przeciętne; Złe	Ocena sytuacji finansowej i stabilności zawodowej
Presja społeczna	Silna; Umiarkowana; Brak	Odczuwanie oczekiwań ze strony otoczenia i stopień ich internalizacji
Definicja "dobrego momentu"	Stabilność finansowa; Trwały związek; Dojrzałość emocjonalna; Odpowiedni wiek	Warunki uznawane za sprzyjające rodzicielstwu

STRATEGIA DOBORU PRÓBY

W badaniach zastosowano nielosowy, **okolicznościowy dobór próby**, który został oparty na dostępności badanych. Nie ma tu możliwości określenia stopnia reprezentatywności takiej próby, dlatego też nie da się oszacować parametrów populacyjnych (Frankfort-Nachmias, Nachmias, 2001:199).

Badaniu poddano 245 młodych Polaków w wieku 18-35 lat.

REALIZACJA BADAŃ

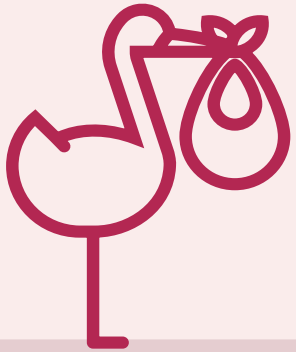

Badania zrealizowane zostały między 13 listopada a 26 listopada 2025 roku.

Zostały rozsyłane internetowo za pomocą serwisów społecznościowych tj. X, Messenger czy Facebook.

STRATEGIA ANALIZY DANYCH

W analizie danych zastosowana została **analiza jednozmiennowa** jak i **porównanie podgrup**, które polega na zestawianiu wyników uzyskanych od różnych kategorii respondentów w celu wykrycia różnic między nimi (Babbie, 2005).

W naszym badaniu podgrupy stanowiły **kobiety i mężczyźni**, co pozwoliło rozpoznać jakie postawy prokreacyjne przejawiają najczęściej młode kobiety, a jakie młodzi mężczyźni.

ANALIZA WYNIKÓW

CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ

- W badaniu wzięło udział **245 respondentów**, przy czym osoby znajdujące się między 18. a 22 rokiem życia stanowiły 86,5% respondentów, a młodzi w przedziałach 23-27, 28-32, 33-35 13,5%.
- **Kobiety** stanowiły **66,1%** wszystkich ankietowanych, **mężczyźni 27,7%**, osoby niebinarne 3,3%, a 2,9% osób wolało nie podawać swojej płci.
- **45,7%** to osoby mieszkające w miastach **powyżej 500 tys. mieszkańców**, a prawie ¼ pochodziła **ze wsi (23,7%)**.
- Zdecydowana większość respondentów (**81,6%**) miała wykształcenie **średnie**, natomiast **15,1%** posiadało wykształcenie **wyższe**.
- Ponad trzy czwarte respondentów (**80%**) określiło się jako **osoby niepracujące**, natomiast **20%** stanowili badani **pracujący** lub **studiujący i pracujący** jednocześnie.
- Większość badanych pozostawało w **stanie wolnym (93,1%)**, osoby w związkach małżeńskich stanowiły niewielki odsetek próby (2%), podobnie jak osoby rozwiedzione (0,8%) oraz wdowy/wdowcy (0,4%). W zakresie statusu intymnego **ponad połowa badanych** (56,7%) deklarowała **bycie singlem**. W związkach nieformalnych pozostawało łącznie 41,2% respondentów, z czego 30,6% nie mieszkało z partnerem/partnerką, a 10,6% prowadziło wspólne gospodarstwo domowe.

POSTAWY MŁODYCH KOBIET I MĘŻCZYZN WOBEC RODZICIELSTWA

Badane kobiety koncentrują się na potencjalnych kosztach emocjonalnych i życiowych związanych z macierzyństwem: *"Szczęście i świadomość, że kiedyś się to stanie, jednak lekki niepokój i niepewność, ponieważ jest to odpowiedzialne zadanie, które zmienia całe dotychczasowe życie.", "Ciepło oraz to, że nie mogę się doczekać założenia własnej rodziny i jednocześnie strach, że sobie nie poradzę."*

Mężczyźni postrzegają ojcostwo jako pozytywne wyzwanie i element dojrzałości: *"Dziecko kojarzy mi się z odpowiedzialnością, miłością i radosnymi chwilami", "Kojarzy mi się z obowiązkami i ograniczeniami, ale też spełnieniem w momencie życia, kiedy kariera zawodowa zacznie tracić znaczenie i pozostanę w stabilnej sytuacji."*

O ile w obu grupach pojawia się motyw odpowiedzialności, o tyle u kobiet jest on najczęściej powiązany z lękiem przed zmianą życia, natomiast u mężczyzn – z poczuciem obowiązku i zadaniowością.

Obie płcie postrzegają rodzicielstwo jak zjawisko silnie wpływające na przyszłą jakość życia i relacje rodzinne.

Wyniki pozwalają stwierdzić, że młode kobiety i młodzi mężczyźni różnią się w sposobie myślenia o rodzicielstwie, mianowicie kobiety prezentują postawy złożone i emocjonalnie ambiwalentne, a mężczyźni bardziej stabilne i pragmatyczne.

NAJWAŻNIEJSZE WARTOŚCI MŁODYCH DOROSŁYCH

- Najwyżej ceniona jest **rodzina (73,1%)**, co wskazuje na jej centralne znaczenie w systemie wartości młodych kobiet I mężczyzn
- Wysoką rangę mają również **stabilność finansowa (69,8%)**, **przyjaźń (65,3%)** oraz **relacje międzyludzkie (59,6%)**
- Badani wskazują także na **niezależność** i **samorealizację (64,1%)**
- Zdecydowanie rzadziej jako kluczowe wartości wskazywane są **wiara (10,2%)** oraz **sława (4,1%)**

WPŁYW RODZICIELSTWA NA MOŻLIWOŚCI ZAWODOWE

Wykres 1. Postrzegany wpływ rodzicielstwa na możliwości zawodowe według respondentów (*N = 230*). Dane w %

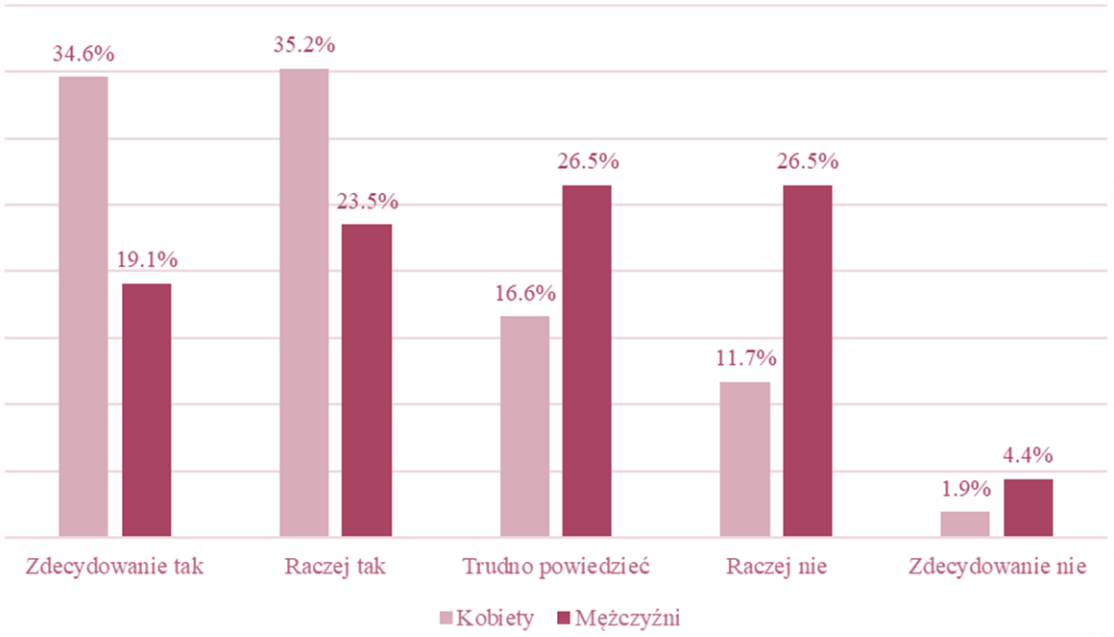

Źródło: badania własne

Ogółem **61,7%** respondentów uważa, że posiadanie dziecka **zdecydowanie lub raczej** ograniczy ich możliwości zawodowe. Natomiast **18%** **nie podziela** tego przekonania, a pozostali (**19,2%**) nie mają jednoznacznego zdania.

Wśród kobiet odsetek **odpowiedzi twierdzących** ten wynosi **69,8%**, natomiast wśród mężczyzn **42,6%**. Brak takiego wpływu deklaruje **13,6%** kobiet i **30,9%** mężczyzn.

WPŁYW RODZICIELSTWA NA NIEZALEŻNOŚĆ

Aż **67,7%** badanych zadeklarowało, że posiadanie dziecka ogranicza niezależność osobistą. Przekonanie to częściej deklarują **kobiety** (**69,2%**) niż **mężczyźni** (**58,8%**), co wskazuje na silniejsze obawy kobiet związane z codziennym funkcjonowaniem po pojawieniu się dziecka.

Tylko **15,9%** wszystkich ankietowanych stwierdziło, że posiadanie dziecka nie wpłynie na ich niezależność (przy tym **14,2% kobiet** oraz **22,1% mężczyzn**).

Wykres 2. Postrzegany wpływ rodzicielstwa na niezależność według respondentów (*N* = *245*). Dane w %

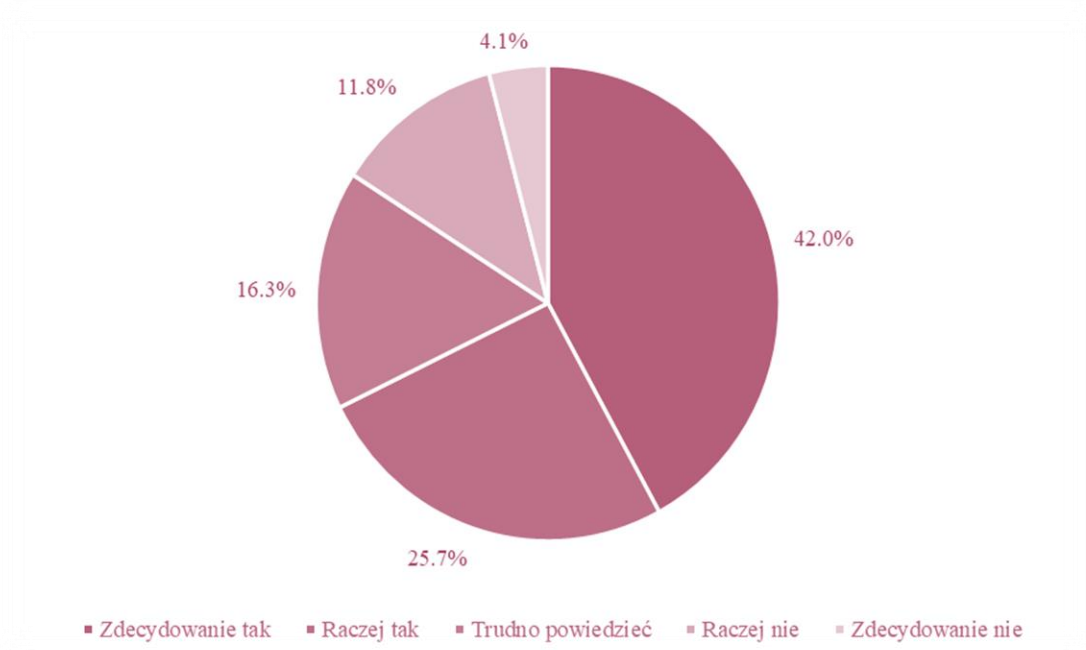

Źródło: badania własne

JAK KOBIETY ORAZ MĘŻCZYZNI DEFINIUJĄ DOBRY MOMENT NA POSIADANIE DZIECKA

Stopień stabilizacji

Analiza odpowiedzi respondentów wskazuje, że pojęcie „dobrego momentu" na posiadanie dziecka nie jest definiowane przez wiek biologiczny, lecz przez stopień osiągniętej stabilizacji życiowej.

Przesuwanie decyzji w czasie

Dominującą strategią planowania jest odsuwanie decyzji prokreacyjnej w czasie. Posiadanie dziecka w perspektywie 5–10 lat deklaruje 41,4% kobiet oraz 33,8% mężczyzn, natomiast kolejne 9,3% kobiet i 13,2% mężczyzn wskazuje horyzont przekraczający 10 lat.

Świadczy to o tym, że rodzicielstwo jest postrzegane jako etap następujący dopiero po spełnieniu określonych warunków życiowych, takich jak zakończenie edukacji, ustabilizowanie kariery zawodowej oraz osiągnięcie odpowiedniego poziomu zabezpieczenia materialnego — osiągnięcie stabilności w tym obszarze jako najlepszy moment na posiadanie dziecka wskazuje 28,3% kobiet oraz 30,4% mężczyzn.

JAK KOBIETY ORAZ MĘŻCZYZNI DEFINIUJĄ DOBRY MOMENT NA POSIADANIE DZIECKA

Partnerstwo

Istotnym elementem definiującym „dobry moment” pozostaje również jakość i trwałość relacji partnerskiej. Bardzo wysoki odsetek respondentów deklarujących gotowość do rozmów z partnerem lub partnerką na temat posiadania dziecka (88,7% kobiet i 91,3% mężczyzn) wskazuje, że decyzja ta traktowana jest jako wspólna decyzja.

Elastyczność

Dodatkowo widoczna jest znaczna elastyczność w podejściu do planowania rodzicielstwa. Odkładanie decyzji o posiadaniu dziecka na nieokreśloną przyszłość deklaruje 35,8% kobiet oraz 26,1% mężczyzn, co potwierdza, że „dobry moment” nie ma charakteru jednoznacznie wyznaczonego w czasie, lecz pozostaje uzależniony od dynamiki indywidualnych ścieżek życiowych.

Rezultat

W rezultacie „dobry moment” na posiadanie dziecka jest przez badanych rozumiany jako etap życia charakteryzujący się stabilną pozycją zawodową, trwałą relacją partnerską oraz zabezpieczonym zapleczem materialnym, a nie jako normatywnie wyznaczony moment wynikający wyłącznie z osiągnięcia określonego wieku.

PODOBIEŃSTWA PLANÓW PROKREACYJNYCH KOBIET ORAZ MĘŻCZYZN

- Występuje wysoka **gotowość do rozmów z partnerem** na temat posiadania dziecka **88,7%** dla **kobiet**, a dla **mężczyzn** jest to **91,3%.**
- Obie grupy postrzegają **rodzicielstwo jako proces wielowymiarowy**, który obejmujące sferę emocjonalną, materialną oraz relacyjną.
- **Bezpieczeństwo finansowe, stabilność zawodowa, warunki mieszkaniowe** i **trwały związek** są uznawane zarówno przez kobiety jak i przez mężczyzn za **kluczowe warunki rodzicielstwa.**
- **Najlepszy moment na posiadanie dziecka wiązany z osiągnięciem stabilności zawodowej kobiety 28,3%, mężczyźni 30,4%.**
- Elastyczne podejście do planowania rodzicielstwa, w tym **odkładanie decyzji na nieokreśloną przyszłość 35,8%** w przypadku **kobiet, 26,1%** w przypadku **mężczyzn.**

RÓŻNICE PLANÓW PROKREACYJNYCH

KOBIETY

- **Rzadziej** niż mężczyźni deklarują plany posiadania dzieci (**58,6%**).
- Kobiety preferują wcześniejsze rodzicielstwo – **wiek 25–29 lat jako dobry moment (46,3%).**
- Kobiety deklarują planowanie dziecka w perspektywie 5–10 lat **(41,4%)**.
- **Rzadziej** uznają posiadanie dziecka za obowiązek wobec społeczeństwa (**11,3%**).
- Częściej deklarują **odczuwanie presji prokreacyjnej (28,3%)** i wskazują społeczeństwo jako jej główne źródło **(70%).**

MĘŻCZYŹNI

- **Częściej** niż kobiety deklarują chęć posiadania dzieci (**67,1%**).
- Mężczyźni deklarują późniejsze rodzicielstwo – **wiek 30–34 lat jako optymalny moment (22,4%).**
- Mężczyźni preferują planowanie rodzicielstwa w perspektywie powyżej 10 lat (**25,4%).**
- **Częściej** uznają posiadanie dziecka za obowiązek wobec społeczeństwa **(30,4%).**
- Częściej wskazują rodzinę jako główne źródło **presji prokreacyjnej (70%).**

UWARUNKOWANIA PLANÓW PROKREACYJNYCH MŁODYCH KOBIET I MĘŻCZYZN

Respondenci wskazują, że decyzja o posiadaniu dziecka jest przede wszystkim uzależniona od **stabilności finansowej** (ogół: 92,7%, kobiety: 93,2%, mężczyźni: 91%).

Równie istotne są **odpowiednie warunki mieszkaniowe** (ogół: 87,8%, kobiety: 90,7%, mężczyźni: 82%) oraz **dojrzałość emocjonalna** (ogół: 87,3%, kobiety: 89,5%, mężczyźni: 83,6%).

Ponad 70% respondentów (73,5%) wskazuje również na znaczenie **bycia w stałym związku**, natomiast polityka rodzinna (ok. 15-16%) i wartości religijne (ok. 4-6%) mają marginalny wpływ na decyzję prokreacyjną.

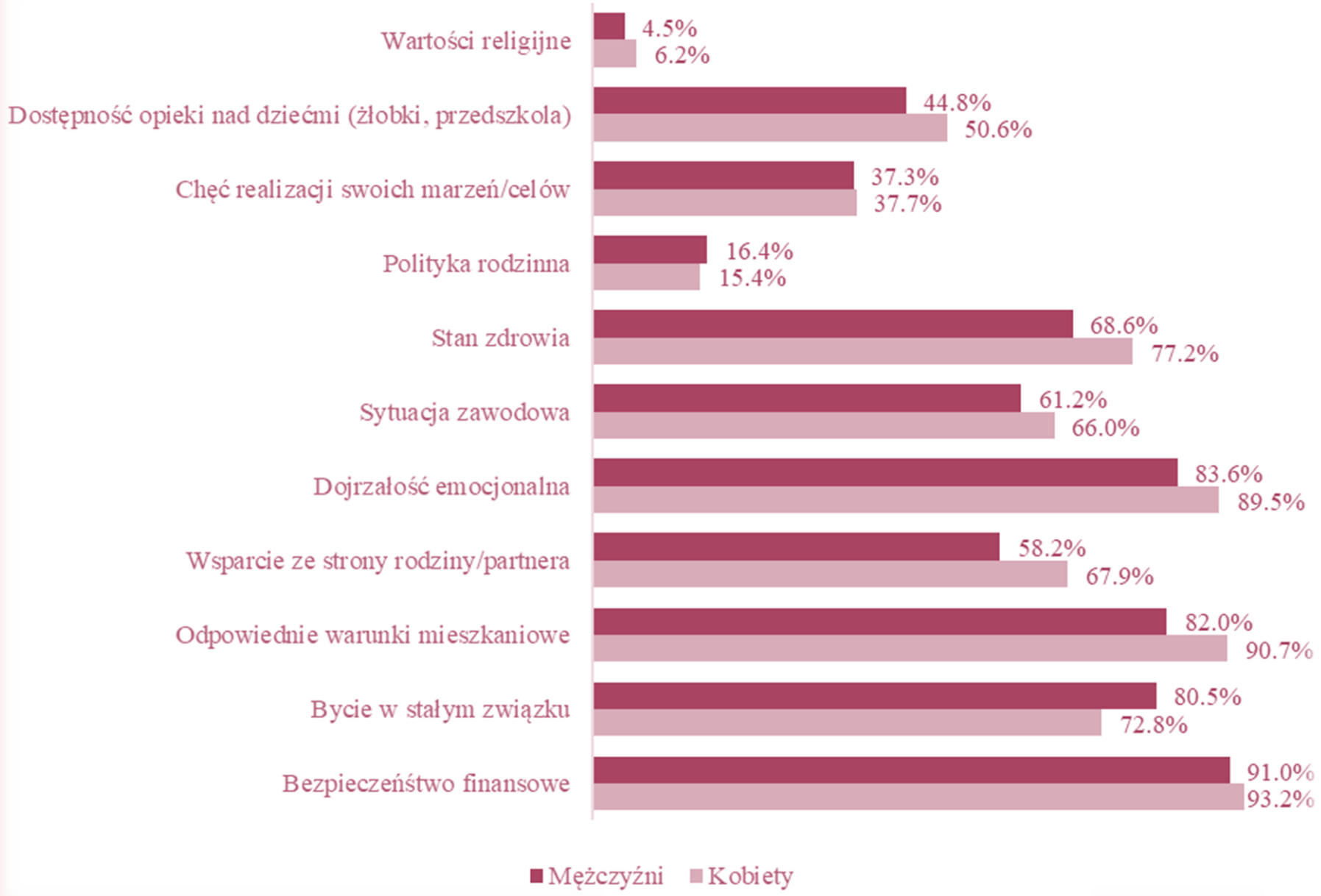

Wykres 3. Uwarunkowania mające znaczenie dla podjęcia decyzji o posiadaniu dziecka według respondentów (*N = 230*). Dane w %

Źródło: badania własne

CZYNNIKI ZACHĘCAJĄCE

Respondenci wskazują, że wsparcie to bardzo ważny aspekt. Jego brak wzmacnia obawy związane z odpowiedzialnością, natomiast obecność wsparcia zwiększa poczucie gotowości do rodzicielstwa.

Najistotniejsze według ankietowanych jest wsparcie partnera/partnerki **(53,5%)** oraz rodziców **(63,2%)**. Trochę mniejszy odsetek występuje przy dziadkach **(39,5%)** oraz przyjaciołach i znajomych **(34,7%)**.

Przy pytaniu otwartym respondenci wskazywali czynniki koncentrujące się wokół **stabilizacji życiowej**, **wsparcia** ze strony partnera, rodziny oraz **poczucia bezpieczeństwa**. W odpowiedziach często pojawiała się także pozytywna wizja rodzicielstwa, rozumiana jako możliwość realizacji się w roli matki lub ojca oraz chęć stworzenia własnej rodziny: *"Duże wsparcie ze strony partnera i rodziny [...]"*, *"Zachęca mnie wizja szczęśliwej, wspierającej i kochającej się rodziny."*

CZYNNIKI ZNIECHĘCAJĄCE

Wykres 4. Źródła odczuwanej presji związanej z posiadaniem dzieci według respondentów (*N = 143*). Dane w %

Źródło: badania własne

Presję społeczną dotyczącą posiadania dzieci odczuwa 28,2% kobiet oraz 22% mężczyzn. Brak presji deklaruje 54,7% kobiet i aż 69,2% mężczyzn, natomiast 17,1% kobiet oraz 8,8% mężczyzn trudno odpowiedzieć na to pytanie.

Najczęściej wskazywanym inicjatorem presji było **społeczeństwo ogólnie** (kobiety: 70,1%, mężczyźni: 54,8%). Istotną rolę odgrywają także **rodzice** (ok. 42% w obu grupach) oraz **Kościół** (kobiety: 28,7%, mężczyźni: 41,9%). Presja ze strony **partnera lub partnerki** była wskazywana sporadycznie (kobiety: 3,4%, mężczyźni: 6,5%)

CZYNNIKI ZNIECHĘCAJĄCE

- wysokie koszty życia
- obawa o utratę niezależności
- zbyt duża odpowiedzialność
- niepewność ekonomiczna i polityczna
- presja społeczna

Analiza odpowiedzi na pytanie otwarte wskazuje, że najczęściej wymieniane czynniki dotyczą **sfery ekonomicznej**, **osobistej** i **systemowej**. Zwracana była uwaga na brak stabilności finansowej oraz trudności związane z zapewnieniem dziecku warunków materialnych.

W wypowiedziach kobiet pojawiły się także **obawy zdrowotne** związane z ciążą i porodem: *"okres ciąży i komplikacje z nią związane [...]"*, a u mężczyzn **strach przed zawiedzeniem** dziecka: "*wizja zawiedzenia dziecka jako rodzic [...]*".

Respondenci podkreślali, że **brak poczucia bezpieczeństwa systemowego** wzmacnia niechęć do podejmowania decyzji prokreacyjnych.

ZNACZENIE WSPARCIA INSTYTUCJONALNEGO W PROCESIE PLANOWANIA RODZINY

Aspekty prawne okazują się jednym z istotnych czynników wpływających na plany prokreacyjne młodych dorosłych.

Ponad połowa respondentów (58,4%) deklaruje, że aktualna sytuacja prawna dotycząca aborcji w Polsce ma wpływ na ich decyzje o posiadaniu dzieci w tym 40% (zdecydowanie tak) wskazuje na wpływ zdecydowany, a 18,4% (raczej tak) na raczej odczuwalny. Jednocześnie 24,5% badanych uznaje, że regulacje te raczej lub zdecydowanie nie oddziałują na ich wybory, natomiast 17,1% ma trudność z jednoznaczną oceną.

Wyniki te sugerują, że polityka reprodukcyjna państwa oraz stopień zabezpieczenia praw reprodukcyjnych są ważnym kontekstem o myśleniu o rodzicielstwie i planowania przyszłości.

Wykres 5. Formy wsparcia oraz świadczenia zachęcające respondentów do posiadania dzieci (*N* = *245*). Dane w %.

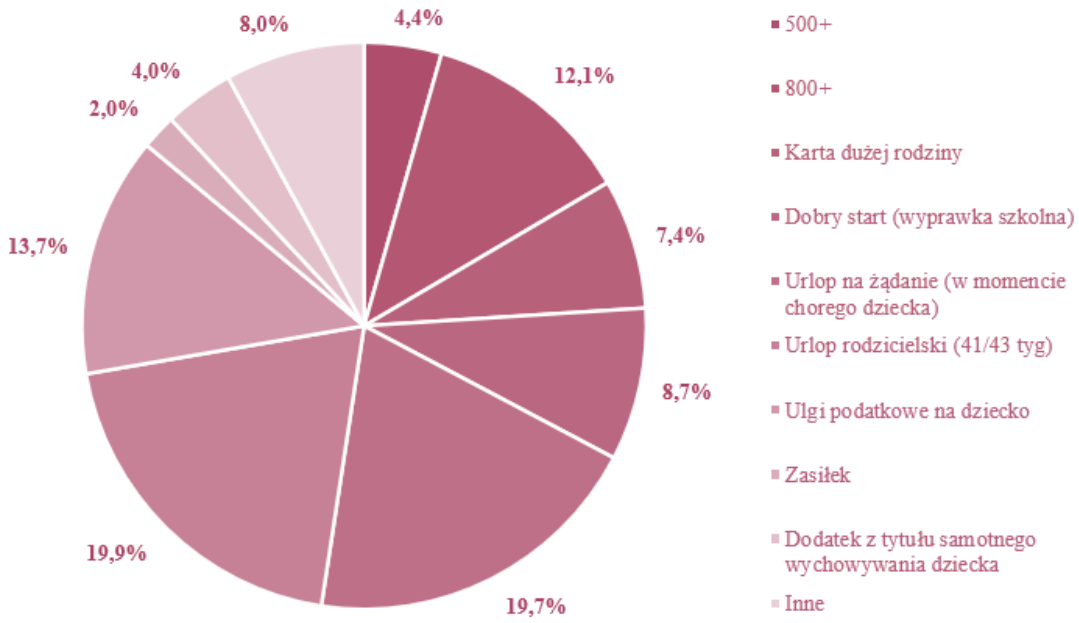

Źródło: badania własne

ZNACZENIE WSPARCIA INSTYTUCJONALNEGO W PROCESIE PLANOWANIA RODZINY

Respondenci wiążą swoją decyzję o dziecku z dostępem do konkretnych form wsparcia:

1. **Najbardziej zachęcające rozwiązania:**
   - dłuższy urlop rodzicielski – 56,7%,
   - możliwość urlopu na żądanie w sytuacji opieki nad chorym dzieckiem – 56,3%.
2. **Mniej wskazywane, choć nadal istotne mają znaczenie:**
   - ulgi podatkowe na dziecko – 39,2%,
   - świadczenie 800+ – 34,7%.
3. **Rzadziej wskazywane są świadczenia:**
   - „Dobry start” – 24,9%,
   - Karta Dużej Rodziny – 21,2%.
4. **Najrzadziej wskazywane świadczenia to zasiłki i dodatki (łącznie 17,1%).**

WNIOSKI

Rodzicielstwo jako decyzja zależna od sytuacji życiowej. Młodzi dorośli postrzegają rodzicielstwo przez pryzmat własnej stabilizacji życiowej, traktując je jako świadomy i wymagający namysłu wybór.

Ambiwalentne postawy wobec posiadania dzieci. Dziecko jest jednocześnie źródłem wartości emocjonalnej i dużej odpowiedzialności; kobiety częściej wskazują obawy zdrowotne i emocjonalne, a mężczyźni materialne.

Rola stabilności ekonomicznej i partnerskiej. Bezpieczeństwo finansowe, stała praca, warunki mieszkaniowe oraz wsparcie partnera są uznawane za niezbędne warunki decyzji o dziecku.

Bariery odkładające decyzję o rodzicielstwie. Wysokie koszty życia, niepewność finansowa, brak gotowości emocjonalnej oraz u kobiet obawy prawne skutecznie zniechęcają do posiadania dzieci.

Odkładanie rodzicielstwa w czasie. "Odpowiedni moment" wiązany jest ze stabilnością, a nie wiekiem biologicznym; decyzja o dziecku jest często przesuwana o 5-10 lat.

Niewystarczające wsparcie instytucjonalne. Obecne formy wsparcia są oceniane jako pomocne, lecz niewystarczające do przełamania kluczowych barier strukturalnych.

Potencjał do realizacji planów prokreacyjnych. Młodzi nie odrzucają rodzicielstwa – przy lepszym wsparciu instytucjonalnym I większej stabilności byliby skłonni szybciej realizować swoje plany.

BIBLIOGRAFIA

› **FRANKFORT-NACHMIAS, C., NACHMIAS, D., & HORNOWSKA, E.(2001).** METODY BADAWCZE W NAUKACH SPOŁECZNYCH. POZNAŃ, POLAND: ZYSK I S-KA.

› **BABBIE, E. (2004).** BADANIA SPOŁECZNE W PRAKTYCE. WARSZAWA, WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

› **SZACKA, B. (2003).** WPROWADZENIE DO SOCJOLOGII. WARSZAWA: OFICYNA NAUKOWA. ROZDZIAŁ VII: KONTROLA SPOŁECZNA.

› **OLEŚ, P. K. A (2011).** PSYCHOLOGIA CZŁOWIEKA DOROSŁEGO. WARSZAWA: WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN.

› **KOTOWSKA, I. E. (RED.) (2009).** PRZEMIANY MODELU RODZINY W POLSCE A CELE I INSTRUMENTY POLITYKI RODZINNEJ. WARSZAWA: SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA - INSTYTUT STATYSTYKI I DEMOGRAFII, 35–36.

BIBLIOGRAFIA

› **KOMOROWSKA, E., & KUKAWSKA, E. (2015).** BEZDZIETNOŚĆ Z WYBORU I JEJ ZWIĄZKI Z WYBRANYMI ZACHOWANIAMI KONSUMPCYJNEGO STYLU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW WSI I MIAST. ROZPRAWY SPOŁECZNE, 9(1), 70–78.

› **CBOS (2023).** BARIERY ZAMIERZEŃ PROKREACYJNYCH. WARSZAWA: CBOS., ONLINE: HTTPS://WWW.CBOS.PL/SPISKOM.POL/2023/K_087_23.PDF [DOSTĘP: 12.10.2025]

› **GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY (GUS). (2024).** RAPORT SDG – DZIECI W KONTEKŚCIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. WARSZAWA: GUS., 20-98, ONLINE: HTTPS://RAPORTSDG.STAT.GOV.PL [DOSTĘP:12.10.2025]

› **GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY (GUS). (2024).** SYTUACJA DEMOGRAFICZNA POLSKI DO 2023 ROKU. WARSZAWA: GUS., ONLINE: HTTPS://STAT.GOV.PL/OBSZARY-TEMATYCZNE/LUDNOSC/LUDNOSC/SYTUACJA-DEMOGRAFICZNA-POLSKI-DO-2023-ROKU,40,4.HTML?CONTRAST=DEFAULT [DOSTĘP:12.10.2025]

BIBLIOGRAFIA

› **GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY (GUS). (2024).** RAPORT SDG – CEL 3: DOBRE ZDROWIE I JAKOŚĆ ŻYCIA. WCZESNE DZIECIŃSTWO. WARSZAWA: GUS. DOSTĘPNE ONLINE: HTTPS://RAPORTSDG.STAT.GOV.PL/WCZESNE_DZIECINSTWO.HTML [DOSTĘP:12.10.2025]